

Старух В.О., Національна
академія Національної гвардії
України

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ОЗНАКИ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ СПІВРОБІТНИЦТВА Й КООПЕРАЦІЇ У ВІЙСЬКОВОМУ ДИСКУРСІ

В умовах сьогодення перед українською армією стало питання про розширення дружніх зв'язків з арміями інших країн. НАТО є організацією, співробітництво і кооперація з якою стрімко розвивається і розширюється. Результатом цього є спільні проекти, успішна реалізація яких залежить не тільки від професіоналізму виконавців - значну роль відіграють комунікативні стратегії, які забезпечують взаєморозуміння і сприяють реалізації поставлених завдань. У військовому дискурсі різних країн є багато спільних ознак, що можна пояснити специфікою професійної діяльності названої галузі. Проте у кожній комунікативній культурі є і

національно-специфічні ознаки військового дискурсу, які вичерпно ще не виявлені.

Недостатня вивченість спільних та відмінних рис військового дискурсу в різних країнах, а також нагальна необхідність їх виявлення в умовах розширення міжнародних зв'язків свідчить про актуальність нашого дослідження.

Мета дослідження - виявити інтернаціональні і національні ознаки комунікативних стратегій співробітництва та кооперації в українському військовому дискурсі.

У нашому дослідженні ми визначаємо військовий дискурс як мовну діяльність, пов'язану з військовою сферою [1, с. 108]. Військовий дискурс реалізується як в офіційному, так і в неофіційному спілкуванні. Перший вид спілкування продиктований Статутом та наказами у військовій сфері. Другий вид притаманний побутовому спілкуванню [1, с. 115].

Мова є одним із способів налагодження зв'язків з іншими народами. Військовослужбовцям, які виконують завдання за кордоном, співпрацюючи з колегами інших країн, необхідно володіти певним інструментарієм стратегій кооперації і співробітництва. Отже, перейдемо до визначення основних характеристик названих стратегій.

Учасник комунікації у стратегії кооперації за допомогою апеляції до спільних ціннісних пріоритетів стверджує, що він належить до того самого колективу, що і колектив, з яким він спілкується. Учасник комунікації у стратегії співробітництва за допомогою певних комунікативних тактик стверджує, що нагальні завдання він буде розв'язувати разом із тими, з ким спілкується. Обидві стратегії мають тісний зв'язок зі стратегією ввічливості [1, с. 115].

Ознайомлення з посібниками для курсантів, виданими в різних країнах, засвідчило, що у всіх них чітко простежується намагання авторів ствердити як основні у діяльності військових стратегії кооперації, співробітництва та ввічливості, проте засоби реалізації названих стратегій мають деякі відмінності.

Так, у нормативних документах української армії та посібниках для курсантів обґрунтовується необхідність обов'язку допомагати товаришам по службі. У посібниках для курсантів США значна увага приділяється формуванню групової згуртованості, відповідальності, командного духу. Морально-етичні норми базуються на фундаментальних

загальнолюдських цінностях. У Німеччині військово-церковна служба займається вихованням почуття обов'язку, розвитку взаємодопомоги та товаришування. У Франції велика увага приділяється зміцненню зв'язків між військовослужбовцями та цивільними за допомогою мас-медіа, періодичних видань. В армії Великобританії культивуються нові армійські традиції, засновані на контактах із союзниками по НАТО.

Викладені спостереження дають підстави зробити висновок, що використання трьох названих вище комунікативних стратегій є характерною ознакою професійної комунікативної культури військових. Отже, надання пріоритету названим стратегіям - інтернаціональна ознака військового дискурсу. Національно-специфічними є способи реалізації названих стратегій, що підтверджується не тільки мовними формулами військового етикету, поданими у статутах, а й використанням комунікативних тактик та мовних засобів їх вираження у повсякденному спілкуванні. Обмеження у використанні стратегій кооперації здійснюється за рахунок звернення до стратегій дистанціювання за соціальним статусом

- в одних комунікативних культурах військових воно поширене більше, в інших - менше. Способом реалізації стратегії співробітництва часто стає (як не дивно) стратегія домінування

- і таке варіювання теж відрізняє військових різних країн. Національна специфіка притаманна і способам реалізації стратегій ввічливості.

У процесі дослідження виявлені варіанти реалізації стратегій військового дискурсу навіть у межах однієї і тієї самої комунікативної культури. Особливо викладене спостереження стосується гендерного аспекту спілкування. Перспективою наших подальших розвідок є дослідження впливу гендерної субкультури на вербальне та невербальне вираження стратегій.

Список використаних джерел

1. Комунікативна особистість військовослужбовця Національної гвардії України в сучасному соціальному контексті : монографія / За ред. Л.М. Пелепейченко. - Х. : НАНГУ, 2015. - С. 107-144.